

Z A P I S N I K
O SASLUŠANJU SVEDOKA

Dosja br. I-A-III ~~52634~~
Spla. br. 186
Slike br. 1

Sastavljen pred Sreskim sudom u Boru, dana 25 jula 1960
god. povodom prikupljanja materijala o progona jevrejskog
življa u toku rata od strane nemaca-okupatora.

Prisutni su:

Sudija, Danilo Kalčić
Zapisničar, Vera Tomić

Ovl.organ SUP-a Bor,
Dušan Stanković
S v e d o k
Vladislav Komloš, služb.

Započeto u 8 časova.

Pristupi ovom sudu bez poziva Vladislav Komloš,
službenik, rodjen 1.XI.1919 god. u Bačkom Petrovcu, od oca Gustava
i Majke Elvire, rođene Pišer, po narodnosti jevrejin, državljanin
FNRJ, sada stalno nastanjen u Boru, u ulici Moše Pijade broj 78.

Kada bi upitan, od strane suda, šta mu je poznato
o progona jevreja, za vreme neprijateljske okupacije od strane
nemaca, izjaviti:

Pre okupacije, od svoje treće godine, živeo sam sa
svojim roditeljima u Novom Sadu. Za to vreme učio sam školu koju
sam završio 1933 godine, a po završenoj školi stupio na izučavanje
trgovačkog zanata. Posle izdražnog učeničkog staža, ostao sam i na-
dalje na radu u trgovini u svojstvu trgovskog pomoćnika.

Početkom 1940 godine, pozvan sam na otsluženje svog
kadrovskog roka, u bivšu jugoslovensku vojsku i kapitulacija me je
zatekla negde na položaju oko Sjenice u Sandžaku. Tu sam zarobljen
od strane nemaca i odveden u sabirni logor u Šabac. Iz logora sam
uspeo da se izvučem na taj način što sam se predstavio da sam po
narodnosti madjar. Po izlasku iz logora vratio sam se u Novi Sad.
"ako sam po narodnosti jevrej, to po povratku u Novi Sad nisam mogao
da se zaposlim, no sam obavljao poslove fizičke primrede. Posle
dva meseca po povratku, bio sam mobilisan na prinudan rad i bio
sam kao jevrejin obeležen žutom trakom. Na prinudnom radu proveo
sam oko tri meseca, a za to vreme radili smo na uređenju Novosad-
skog aerodroma i druge zemljane radove."

•/•

Dragutin

Posle izdržanog prinudnog rada od tri meseca, raspušteni smo, obzirom da su radovi obustavljeni.

Početkom januara 1942 godine, koliko se sada sećam mislim da je to bilo oko 6 ili 7, u Novom Sadu je sprovedena velika racija od strane okupatora-madjara, koja je trajala tri dana. Za vreme ove racije, vršen je veliki pokolj srpskog i jevrejskog življa, koji se ceni na nekoliko hiljade žrtava. Poznato mi je, da je od strane madjara prikupljeni srpski i jevrejski živalj odvodjen u grupama na Novosadsko kupalište zvano Šstrand i tu streljano, a leševi bacani su pod led u zamrznuti Dunav. Obzirom da je racija izvedena po kvartovima, to je na kvartu kome sam ja stanovao došao na red treći dan. Ja sam sa još mnogim drugim jevrejima izveden na ulicu i posle prikupljenja iz stanova povedeni smo u povorci duž naše ulice u meni tada nepoznatom pravcu. Kasnije sam saznao da smo i mi bili sprovedjeni na Dunav na strelljanje. Pošto smo prešli oko stotinu metara, u susret nam je došao jedan madjarski oficir, pozvao našeg sprovodnika sa čela kolone, nešto mu tiho saopštio, nakon čega smo vraćeni u suprotnom pravcu i sprovedeni u ondašnji sokolski dom u Novom Sadu. Tu je specijalna komisija uzimala od nas izvesne podatke i ljudi su puštani. Posle uzetih podataka od mene ja sam pušten svojoj kući. Da li su i ostali pušteni kućama nije mi poznato.

Koliko se sada sećam, mislim da je to bilo marta 1942 godine, kada su nas jevreje iz Novog Sada pokupili i jednim transportom oterali za Čehoslovačku. Tu u Čehoslovačkoj grupisani smo u radne grupe i transportovani na istočni front. Bili smo smešteni u barakama u neposrednoj blizini fronta i izvodili smo radove na kopanju rovova i bunkera. Stražari su nam bili madjarski vojnici. Obzirom da smo bili stacionirani na nenaseljenom mestu, to ne znam tačno gde smo bili, ali sam kasnije saznao da je to bilo negde u blizini Doma. Krajem 1942 ili početkom 1943 godine, jer se sada sasvim tačno ne sećam, kada je počela ofanziva na Donu, jedne noći naši stražari koji su nas čuvali, napustili su naš logor i mi smo ostali sami. Odmah smo se razbežali gde je ko znao i umeo. Tako lutajući našli smo na grupu ruskih partizana, koji su nas sproveli u jedno napušteno selo, koje je služilo kao sabirni logor za sve lutajuće i odbegle ljude iz tih radnih brigada. Nakon od prilike mesec dana sprovedeni smo u regularan logor, koji se nalazio u blizini mesta zavnog Nižni Tagil koje se nalazi na Uralu. Posle izvesnog vremena provedenog u logoru, jednoga dana upitani smo, ko hoće dobrovoljno da stupi u Jugoslovensku brigadu, koja je u to

3 strana saslušanja svedoka Vladislava Komloša

Sudija 186
Sudija 3
Sudija 3

vreme bila u formiranju. Izmedju ostalih i ja sam se prijavio, pa su nas jednog dana, transportovali u jedan drugi logor, odakle smo otprilike posle mesec dana prebačeni u brigadu, koja je bila smeštena u jednoj šumi, oko 40 kilometara od Moskve. U brigadi smo završili obuku i negde septembra 1944 godine, prešli na jugoslovensku teritoriju kod Negotina.^{to} dolasku u Jugoslaviju nalazio sam se na položaju kod Čačka, a od Čačka prebačen sam na Sremski front, gde sam ranjen i vraćen na lečenje u pozadinu. Pošto sam usled ranjavanja postao stalno nesposoban, to sam po demobilizaciji došao u Bor. U Boru sam došao iz razloga što sam imao dve sestre, koje su još pre rata došle u Bor, od kojih je starija bila udata, da ih obidjem. U Boru sam zatekao samo mlađu sestru Živu, po imenu ~~Hedviga~~, koja mi je ispričala da su starija sestra Magdalena Gutman sa dvogodišnjim detetom i zet Josif Gutman po zanimanju mehaničar uhapšeni i odvedeni od strane okupatora. Sestra Hedviga mi je rekla, da su nemci prvo uhapsili mog zeta Josifa, odmah po ulasku nemaca u Bor, istog sproveli u Zaječar, a iz Zaječara na Banjicu u Beograd, gde je isti i streljan. Moja sestra Magdalena po hapšenju mog zeta Josifa jedno izvesno vreme se krila negde u okolini Timokha pa je posle ponovo vratila u Bor. Po povratku u Bor, uhapšena je zajedno sa svojim dvogodišnjim sinom Ivanom zatim sprovedena za Zaječar a iz Zaječara dalje za Niš ili Beograd jer to sad ne znam tačno, uglavnom i oni su likvidirani od nemaca kao jevreji. Pored ovoga, moja sestra Hedviga ispričala mi je, da mi je i moj otac Gustav ^{Komloš} sredinom 1944 godine uhapšen od nemaca i od tog vremena mi o njemu nemamo nikakve podatke. Verovatno da je i on likvidiran od nemaca kao jevrejin. Pre hapšenja otac mi je živeo u Novom Sadu. Moja sestra Hedviga Bekandijs sada živi sa svojim mužem u Smederevu a stanuje u ulici Karađordjeva broj 33.

Drugo ne bi imao šta da navedem po ovoj stvari.

Saslušanje završeno u 9,35 časova istog dana.

Zapisnik mi je pročitan i isti priznajem za svoj pa ga kao takav i potpisujem.

S v e d o k

Magdalena
S u d i j a,
Magdalena

O v e r a v a j u :

Zapisnikar,
Bela Kavcic